

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3109/2022. (III. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.IV.40.648/2021/23. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. E panaszukban az indítványozók a Kúria Knk.IV.40.648/2021/23. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Nemzeti Választási Bizottság 18/2021. számú határozatára is kiterjedő megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény II. cikke, XVI. cikk (1) bekezdése és XXIII. cikk (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. A Kormány országos népszavazást kezdeményezett, amelynek nyomán a Nemzeti Választási Bizottság 18/2021. számú határozatával hitelesítette az alábbi népszavazásra javasolt kérdést: „Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmakat jelenítsenek meg?” Az indítványozók és más kérelmezők e határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Kúriához, amelyben a határozat megváltoztatását és a kérdés hitelesítésének megtagadását kérték. A Kúria Knk.IV.40.648/2021/23. számú végzésével a Nemzeti Választási Bizottság 18/2021. számú határozatát helybenhagyta. Az indítványozók szerint a Kúria végzése aránytalanul korlátozza a kiskorú gyermekek emberi méltósághoz való jogát, ezen belül a személyiség szabad kibontakoztatásához és a tájékozódáshoz való jogát, valamint a megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát, mivel olyan kérdés hitelesítését hagyta jóvá, amelynek esetében a népszavazás mindkét lehetséges eredménye következtében alaptörvény-ellenes jogalkotásra lenne kötelezett az Országgyűlés. Álláspontjuk szerint a Kúria végzése alaptörvény-ellenesen korlátozza továbbá a népszavazáshoz való jogot.
- [3] 3. Az indítványozók panaszuk indokolásában alapvetésként rögzítették, hogy a gyermekek alapjogi jogalanyisága a felnőttekével azonos, azonban esetükben az alapjoggyakorlás még nem teljes, annak terjedelme életkoruk előrehaladtával folyamatosan és fokozatosan bővül. Ebből következően az állam korlátozhatja a gyermekek alapjoggyakorlását, azonban csak a gyermeki jogok érdekében, s csak azok konkrét veszélyeztetése esetén, a veszéllyel arányos mértékben.
- [4] 4. A gyermekek személyiségének szabad kibontakoztatásához és tájékozódásukhoz való jogainak sérelmére hivatkozva rámutattak arra, hogy e jogok az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóságból mint általános személyiségi jogból, az egyéni autonómia védelmének garanciájából erednek. A személyiség szabad kibontakoztatásához való jog ezen autonómia állami beavatkozástól való mentességét biztosítja. A személyiség fontos aspektusát jelentő szexualitással – nemi identitással, szexuális orientációval, születési és társadalmi nemmel – összefüggő kérdések e joggal közvetlen összeköttetésben állnak, az illetén ismeretek megszerzése e jog gyakorlásához hozzájárulhat. A gyermek megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jog olyan jogosultságot keletkeztet a gyermek oldalán, hogy igényt tarthasson a szülő, az állam, a társadalom részéről fejlődésének – aktív magatartás tanúsítása révén megvalósuló – biztosítására. Az indítványozók e körben hivatkoztak a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezményre (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény), amely kifejezetten elismeri a gyermek tájékozódáshoz való jogát. Az indítványozók kifejtették, hogy a népszavazási kérdés egyértelműen érinti a tájékozódáshoz való jogot, a „nem” válaszok többségéből fakadó esetleges jogalkotási kötelezettség pedig kétségkívül korlátozza ezt, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogot, mivel szexualitással összefüggő média-

tartalmak kiskorúaknak való bemutatásának lehetőségére irányul. Ezt követően vizsgálták a korlátozás szükségességét és arányosságát. Megállapították a legitim jogkorlátozási cél létét, mivel az esetleges jogalkotás a gyermek megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga védelmének igényével léphet fel. A jogalkotó által választott eszközt – a nem megváltoztatását gyerekeknek bemutató médiatartalmak lehetőségének szabályozását – e cél elérésére alkalmasnak és szükségesnek ítélték. Az arányosság kapcsán azonban azt a megállapítást tették, hogy a „nem” válaszok többsége esetén a nem megváltoztatásának megjelenítése általános tilalom alá esne, ami azt jelenti, hogy a kiskorúak testi, szellemi vagy erkölcsi fejlődésére gyakorolt konkrét veszély nélkül kerülne sor korlátozásra, ami nem felel meg az arányosság követelményének.

- [5] A gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való jogának sérelmét állítva előadták, hogy az „igen” válaszok többsége is alapjogsértő eredményre vezetne. Ebben az esetben ugyanis nem tisztázott sem a Kúria döntése, sem a kérdés megfogalmazása alapján, hogy a nem megváltoztatásának kiskorúak részére való bemutatása korlátok nélkül vagy egyéb korlátok mellett lehetséges. Előbbi esetben a jogalkotó nem biztosítja, hogy a kiskorúak ilyen médiatartalmakhoz csak az életkoruknak, szellemi és erkölcsi érettségi szintjüknek megfelelő módon jussanak hozzá.
- [6] A népszavazáshoz való jog sérelme kapcsán részletezik az indítványozók, hogy amennyiben a népszavazás bármelyik kimenetele alaptörvény-ellenes tartalmú jogalkotásra kötelezi az Országgyűlést, az a népszavazáshoz való jogot formálissá teszi, hiszen a választópolgári akarat nem válhat alaptörvénykonform módon a jogrendszer részévé, a megalkotott normát így az Alkotmánybíróságnak meg kell semmisítenie. Jelen esetben, amennyiben a „nem” szavazatok kerülnek többségbe, az indítványozók szerint az azt eredményezné, hogy a nem megváltoztatását kiskorúaknak bemutató médiatartalmak kifejezetten tilalmazottak lesznek. E jogszabály a fentiekben kifejtett alaptörvény-ellenességéből fakadóan megsemmisítendő lenne. Az „igen” válaszok többsége esetén lehetséges opció a jogalkotó számára, hogy semmilyen korlátot nem támaszt e médiatartalmakkal szemben, s ezzel nem tenne eleget az állam a gyermeki jogokkal kapcsolatban fennálló védelmi kötelezettségének. A népszavazás nyomán születő norma így elvonja, kiüresíti a népszavazáshoz való jogot, mivel minden esetben alaptörvény-ellenes, ezért megsemmisítendő lenne.
- [7] 4. Az indítvánnyal kapcsolatos jogi álláspontjáról az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványban tájékoztatta az Alkotmánybíróságot. A beadványban foglaltakat az Alkotmánybíróság az eljárása során figyelembe vette.
- [8] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [9] Az Alkotmánybíróság a 3195/2014. (VII. 15.) AB végzésében áttekintette a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatos kúriai végzés alkotmánybírósági felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatos eljárási, jogértelmezési, hatásköri szabályokat. E végzésében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy „a népszavazással összefüggő eljárásoknak az Alkotmánybíróság egyes, az Alaptörvényben és az Abtv.-ben rögzített hatáskörei gyakorlása szempontjából három szakasza lehet: a népszavazási kezdeményezés (választópolgári kezdeményezés, a kérdés benyújtása, hitelesítése, az aláírásgyűjtés, az aláírások ellenőrzése), a népszavazás elrendelése és a köztársasági elnöki kitézés utáni szakasz.” (Indokolás [20]) Megállapította továbbá, hogy a népszavazási kérdés hitelesítése körében hozott kúriai döntés mint bírósági döntés az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján támadható meg alkotmányjogi panasszal {3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [21]; megerősítette: 28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [18]; 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [13]}.
- [10] A Kúria a végzését 2021. november 15-én kézbesítette az indítványozók jogi képviselője részére, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. január 13-án nyújtotta be a Kúriához. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be (Abtv. 30. §). Az indítványozók jogi képviselővel jártak el, akinek meghatalmazásait csatolták [Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f*) pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány e feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó egyértelmű hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény meg-

sértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, amelynek megsemmisítését kifejezetten kéri, megindokolva annak Alaptörvénybe ütközését.

- [12] Az Abtv. 27. §-ban foglaltak kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e feltételek is teljesültek. A megsemmisíteni kért kúriai végzés az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, az indítványozók kimerítették a jogorvoslati lehetőségeiket és a Kúria előtti nemperes eljárás kérelmezőiként érintettnek minősülnek. Az indítványozók Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkoztak, a támadott döntéssel összefüggésben az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerinti *res iudicata* nem áll fenn.
- [13] 6. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet kell állítania vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés kell tartalmaznia. E két feltétel alternatív jellegű, ezek bármelyike alapul szolgálhat a befogadásra. Az Alkotmánybíróság ezt illetően megállapította, hogy az indítványozók által előadott érvek azonosak a kúriai eljárásban előadottakkal. Ezekkel összefüggésben a Kúria rögzítette, hogy „[a] gyermeket is megilletik az alapjogok. A gyermek az alapjogokat – mint mindenki más is – azokkal a feltételekkel gyakorolhatja, amelyeket az egyes jogterületek számára előírnak. Ahol a törvények nem szabályozzák a kis- és fiatalok joggyakorlását ott esetről esetre kell meghatározni, hogy a gyermek mely alapjogot, milyen vonatkozásban gyakorolhat maga, illetve, hogy ki gyakorolja nevében és érdekében, illetve, hogy gyermek voltára tekintettel az alapjog gyakorlásának egyes területeiről kizárható-e teljesen. A gyermek személyes alapjoggyakorlásának lehetősége a joggyakorlás következményeit átfogó döntési képesség kibontakozásával együtt, a növekvő korrallal egyre szélesebb lesz.”
- [14] A személyiség szabad kibontakoztatásához való joggal összefüggésben a Kúria megfogalmazta, hogy arra „a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmak lineáris médiaszolgáltatás útján kiskorúaknak való megjelenítésének tilalma nem hat ki az Alaptörvénnyel ellentétes módon.” A tájékozódáshoz való jog kapcsán is megerősítette, hogy „a már kifejtettek szerint a kérdés nem az információhoz való hozzáférés korlátozására, hanem csupán a médiaszolgáltatásban a fentiek szerint megvalósuló korlátozásra vonatkozatható.”
- [15] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése sérelme kapcsán a Kúria kiemelte, hogy „a kérdés népszavazásra bocsátása és a »nem« válaszok többsége nem tudja kizárni azt, hogy kiskorúak a nem megváltoztatását bemutató információkhoz ne férjenek hozzá. Másrészt mivel, a kérdésfeltevés csak a műsorrend alapján való médiaszolgáltatásra terjed ki, az nem érinti a lekérhető médiaszolgáltatást sem.” Ezt illetően az „igen” válaszok többsége esetén hangsúlyozta a Kúria, az, hogy „ebben a körben az ilyen műsorszám minősítéséhez nem lesz hozzárendelve, hogy az tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott, még nemjelenti azt, hogy az állam a kiskorúak védelme érdekében az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében vállalt intézményvédelmi kötelezettségért nem teljesíti.”
- [16] A népszavazáshoz való jog sérelmével összefüggésben tehát megállapítható mindezek alapján, hogy a Kúria álláspontja szerint a jogalkotónak érvényes és eredményes népszavazás esetén – bármely válasz kerüljön is többségbe – meglesz az alkotmányos mozgásteret arra, hogy a nemzeti és az uniós, nemzetközi joggal is összeegyeztethető módon alkossa meg a normát.
- [17] Az indítványozók a népszavazásra feltett kérdésnek tehát olyan tartalmat tulajdonítottak, amely abból észszerűen nem következik, és amely a Kúria tényállásmegállapításával és jogértelmezésével ellentétes. Az alkotmányjogi panaszuk arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság e jogértelmezést felülbírálja.
- [18] 7. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, az ténylegesen a bírói jogértelmezés felülmérlegelésére irányult. Az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Márpedig a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság megerősíti következetes gyakorlatát, amely szerint „[h]a a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18], megerősítette: 3056/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}. A fentiekben kifejtettek közül azonban kiviláglik, hogy a Kúria nemcsak felismerte az eljárás tárgyát képező

ügy alapjogi érintettségét, hanem kimerítő és átfogó indokolását is adta azzal összefüggő jogi álláspontjának. A panasz ennek megfelelően nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

- [19] 8. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. február 22.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/135/2022.

